

JURIDISCHE RELEVANTIE PROTOCOLLEN/RICHTLIJNEN IN DE ZORG

KICK-PROTOCOLLENDAG 2017 VILANS, UTRECHT 16 JUNI 2017

MR. FRÉ DEVRIES, (JURIST, DOCENT EN VERPLEEGKUNDIGE)

ONDERWERPEN WORKSHOP

- Wettelijke basis betreffende zorgverlening.
- Voorbehouden- en risicovolle handelingen.
- Wat zijn protocollen en richtlijnen en wat zijn de verschillen.
- Wat is de juridische status van een protocol en richtlijn.
- Fout en dan.
- Praktijkvoorbeelden werken met- en afwijken van- protocollen.
- Discussie aan de hand van de praktijkvoorbeelden.
- Afronding/vragen.

WETTELIJKE BASIS ZORGVERLENING

Wet kwaliteit klachten en geschillen in de zorg (Wkkgz)

- Wet geldt voor vrijwel alle zorgaanbieders;
- Artikel 2 Wkkgz omschrijft wat 'onder goede zorg' wordt verstaan (zorgverlener dient zorg te verlenen voortvloeiend uit de professionele standaard);
- Zorgaanbieder is verantwoordelijk voor het aanbieden van 'goede zorg';
- IGZ belast met toezicht en handhaving.

WETTELIJKE BASIS ZORGVERLENING

Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (Wgbo)

- Betreft een civielrechtelijk geneeskundige behandelingsovereenkomst (art. 7:446 Bw);
- Regelt rechten patiënt en kwaliteit van de te verlenen zorg;
- Uitgangspunt kwaliteit zorg: zorgverlener dient te handelen als 'goed hulpverlener' conform de voor de hulpverlener geldende 'professionele standaard' (art. 7:453 Bw);
- Niet nakomen van de behandelingsovereenkomst levert wanprestatie op (o.a. schadevergoeding).

WETTELIJKE BASIS GEZONDHEIDSZORG

Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg (BIG)

- ❑ Doel BIG is:
 - bevorderen en bewaken kwaliteit individuele gezondheidszorg;
 - patiënt beschermen tegen ondeskundig onzorgvuldig handelen beroepsbeoefenaar.
- ❑ Titelbescherming, (her)registratie, voorbehouden/risicovolle handelingen en tuchtrecht;
- ❑ Artikel 47 BIG vermeldt twee tuchtnormen:
 - handelen nalaten in strijd met de zorg;
 - enig ander bedoeld handelen of nalaten in strijd met het belang van een goede uitoefening van individuele gezondheidszorg.

VOORBEHOUDEN- RISICOVOLLE HANDELINGEN

- De Wet BIG kent een bevoegdheidsregeling (artikel 35-39).
- Geldt enkel voor professionele zorgverleners.
- Artikel 36 BIG vermeldt de voorbehouden handelingen:
 - zelfstandig bevoegden (bijv. arts, tandarts, verloskundige, verpleegkundig specialist);
 - niet-zelfstandig bevoegden (b.v. verpleegkundige);
- Risicovolle handelingen zijn handelingen die bij de uitvoering risico's kunnen meebrengen voor de zorgvrager.
- Niet-zelfstandig-bevoegden mogen onder bepaalde voorwaarden voorbehouden handelingen uitvoeren (artikel 35 BIG):
 - de zorgverlener dient bekwaam te zijn om de handeling uit te kunnen voeren;
 - de opdrachtgever dient zelfstandig bevoegd te zijn;
 - er dient sprake te zijn van een opdracht van een zelfstandig bevoegde;
 - indien opdrachtgever aanwijzingen heeft gegeven en zorgverlener conform deze aanwijzingen heeft gehandeld.

VOORBEHOUDEN- RISICOVOLLE HANDELINGEN

- Artikel 38 BIG betreft verbod zelfstandig bevoegde om opdracht verlenen voor uitvoering voorbehouden handelingen tenzij:
 - indien nodig door opdrachtgever aanwijzingen kunnen worden gegeven;
 - indien nodig de handeling onder toezicht van opdrachtgever wordt verricht;
 - tussenkomst van opdrachtgever voldoende verzekerd is;
 - opdrachtgever redelijkerwijze mag aannemen dat opdrachtnemer beschikt over bekwaamheid m.b.t. handeling;
- Artikel 39 BIG functionele zelfstandigheid:
 - ambulanceverpleegkundigen, verpleegkundigen en mondhygiënisten;
 - bepaalde voorbehouden handeling behoort tot deskundigheid van de betreffende beroepsgroep;
 - geen toezicht en/of tussenkomst vereist van opdrachtgever;
 - wel opdracht vereist van opdrachtgever (dus geen zelfstandige bevoegdheid).

RICHTLIJNEN/PROTOCOLLEN

□ Richtlijn:

- een richtlijn geeft aanbevelingen omtrent verbeteren kwaliteit zorg;
- richtinggevend hulpdocument;
- berusten o.a. op wetenschappelijk onderzoek;
- kennis/ervaringen zorgverleners en zorggebruikers.

□ Protocol:

- geeft aan hoe de zorgverlener moet handelen;
- geeft stap voor stap aan op welke wijze een bepaalde handeling/zorgverlening dient plaats te vinden;
- vrijheid in protocol betreffende handeling is beperkt.

JURIDISCHE STATUS PROTOCOL/RICHTLIJN

Wetgever biedt in diverse wetten kaders (open norm) om kwaliteit zorg te garanderen;

- goed hulpverlenerschap (o.a. Wgbo);
- handelen conform de voor hulpverleners geldende 'professionele standaard (o.a. Wgbo)';
- verlenen van 'goede zorg' (o.a. Wkkgz);
- handelen conform redelijk handelend-, redelijk bekwaam vakgenoot (o.a. tuchtrecht, civiel recht);
- verlenen van 'verantwoorde zorg.'

Zorgaanbieders dienen de voormelde kaders nader uit te werken in bijvoorbeeld;

- richtlijnen;
- protocollen.

JURIDISCHE STATUS PROTOCOL/RICHTLIJN

- **Protocol en richtlijn zijn de leidraad voor o.a.:**
 - de rechter (civiel- en strafrecht);
 - het Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg;
 - IGZ (bestuursrecht, tuchtrecht);
 - zorginstelling.
- **Protocol en Richtlijn zijn de ‘professionele standaarden’ waaraan handelen of nalaten wordt getoetst:**
 - belangrijk voor de beantwoording van de vraag of zorgverlener juist heeft gehandeld;
 - beoordeeld aan de hand van het specifieke geval.

FOUTEN/AFWIJKEN IN RELATIE TOT PROTOCOLLEN/RICHTLIJNEN

❑ Schending van protocol/richtlijn;

- rechter gaat in beginsel uit van een protocol/richtlijn (als zijnde 'professionele standaard');
- levert in beginsel schending zorgplicht op;
- hoe specifiek een protocol hoe zwaarder de bewijslast is om af te wijken.

❑ Afwijken protocol mag (en moet soms ook):

- afhankelijk van de concrete situatie;
- indien afwijken van het protocol ten goede komt aan de zorgvrager (in het belang van de zorgvrager);
- opdracht van een arts/leidinggevende;
- indien wordt afgeweken, goed documenteren en onderbouwen waarom in een concreet geval wordt afgeweken.

FOUT EN DAN

- **Vanuit de zorginstelling de volgende opties/verplichtingen:**

- veilig incident melden (VIM);
- calamiteitsmelding bij IGZ;
- melden fouten aan zorgontvanger en aantekenen in patiëntendossier;
- meldingsplicht bij ernstig disfunctioneren aan IGZ
- arbeidsrechtelijke sancties;
- zorgaanbieder kan ook klacht indienen bij Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg.

- **Vanuit de zorgvrager/nabestaanden mogelijk de volgende acties:**

- aansprakelijk stellen van de zorginstelling (civielrechtelijk);
- indienen van een klacht bij de klachtenfunctionaris;
- klacht indienen bij de Geschilleninstantie (bindende uitspraak en kan schadevergoeding toewijzen);
- indienen klacht Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg (enkel tegen de BIG-geregistreerde zorgverlener);
- aangifte bij de politie;;
- melden bij IGZ via Landelijk Meldpunt Zorg;
- inschakelen media.

PRAKTIJKVOORBEELDEN

- Casus epiglottitis bij volwassen man;
- Casus toedienen hoeveelheid midazolam in afwijking van protocol.

EINDE PRESENTATIE

Ik dank u voor de aandacht. Mocht u nog vragen hebben neem dan gerust contact met ons op. Onze gegevens zijn:

Hanzelaw, Fre de Vries 06-817 90 406, info@hanzelaw.nl

Hanzelegal, Reyer Caderius van Veen, info@hanzelegal.nl